

**URDHRI I INXHINIERIVE NE RSH-SE
DHE PERFAQESIMI I PUNONJESVE**

KAPITULLI I NJEMBEDHJETE

11. Urdhri i Inxhinierive ne RSH-se dhe Përfaqësimi i Punonjësve

11.1 Rregullat e Përfaqësimit të Punonjësve nga Enti Publike dhe të Drejtat

Kontrate Kolektive e Punës i shtrin efektet e saj për punëdhënësit dhe të punësuarit ne subjektet qe kryejnë shërbimet ne fushat shërbime te veprimtarive te Inxhinierive ne te gjitha nivelet (apo pozicionet) si;

- a) Te punonjësve si Specialist dhe Nën specialistë plotësues (Punëtorët e Fuqisë se Krahut),*
- b) Te punonjësve ne Edukimin e Larte Universitar me Titullin përkatës Inxhinier te Profesionit te zgjedhur prej tyre (Punëtorët e Mendjes).*

1. Çfarë është enti publik urdhri i inxhinierive ne RSH-se?

Entet publike profesionale janë institucione ose organizata që vepron në mbrojtje të të drejtave të punonjësve (te shprehur sa me sipër), si edhe përfshihen:

- **Enti Publike** – Ofrues të ndihmës juridike dhe mbështetje për grupet e punonjësve.
- **Sindikata** – Organizata të punonjësve që negocion për të drejtat dhe kushtet e punës.
- **Inspektorati i Punës** – Organ shtetëror që monitoron respektimin e ligjeve të punës.
- **Avokati i Popullit për të Drejtat e Punonjësve** – Institucion që mund të ndërhyjë në rastet e shkeljeve të të drejtave të punës.

2. Rregullat e Përfaqësimit të Punonjësve

Përfaqësimi i punonjësve nga Enti Publike Profesionale rregullohet edhe nga **ligji i Kodi i Punës** dhe **Kontratat Kolektive e Punës**. Këto rregulla përcaktojnë:

2.1. E Drejta për Përfaqësim

1. **Çdo punonjës ka të drejtë të përfaqësohet** nga një, organizatë profesionale, sindikatë ose institucion shtetëror.
2. **Punëdhënësi nuk mund të ndalojë përfaqësimin**, dhe nuk mund të diskriminojë punonjësin për këtë arsye.
3. **Punonjësit kanë të drejtë të zgjedhin përfaqësuesit e tyre** për negociata dhe për të mbrojtur interesat e tyre.

2.2. Përfaqësimi në Konfliktet e Punës

1. Në rastet e konflikteve me punëdhënësin, punonjësi mund të kërkojë përfaqësim nga një sindikatë ose Inspektorati i Punës.
2. Enti Publike Kombëtar, mund të ndërmjetësojnë për të arritur një zgjidhje të drejtë.
3. Nëse konflikti nuk zgjidhet në mënyrë miqësore, çështja mund të dërgohet në gjykatë të punës.

2.3. Përfaqësimi në Procedurat Disiplinore

1. Punonjësit kanë të drejtë të kenë një përfaqësues gjatë çdo hetimi disiplinor ose procesi pushimi nga puna.
2. Përfaqësuesi mund të ndihmojë në mbrojtjen e të drejtave të punonjësit dhe të sigurojë një trajtim të drejtë.

2.4. Përfaqësimi në Negociatat Kolektive

1. Organizatat profesionale dhe Sindikatat mund të negociojnë nen/kontrata kolektive me punëdhënësit në emër të punonjësve, duke ju referuar strukturës baze KKP-ës
2. **Kontratat kolektive mund të përcaktojnë rroga, benefite dhe kushte pune më të mira për punonjësit.**
3. Punëdhënësi është i detyruar të respektojë ***kontratat kolektive të punës të miratuara sipas ligjit.***

2.5. Përfaqësimi nga Inspektorati i Punës

1. Inspektorati i Punës ka të drejtë të mbikëqyrë dhe të inspektojë kushtet e punës dhe të ndërhyjë nëse ligjet e punës shkelen.
2. Në rastet e shkeljeve, Inspektorati mund të marrë masa ndaj punëdhënësve, duke përfshirë gjopa ose detyrime për korrigjime.

3. Të Drejtat e Punonjësve në Përfaqësim

Punonjësit kanë të drejtat e mëposhtme kur përfaqësohen nga Enti Publike:

1. E drejta për t'u anëtarësuar në një organizatë profesionale ose sindikatë.
2. E drejta për të kërkuar ndihmë juridike në rast të shkeljeve të të drejtave të tyre.
3. E drejta për të marrë pjesë në negociatat kolektive dhe protesta të ligjshme
4. E drejta për të pasur përfaqësim ligjor gjatë masave disiplinore ose largimit nga puna.
5. E drejta për të raportuar shkeljet në Inspektoratin e Punës pa frikë nga hakmarrja.

4. Përgjegjësitë e Punëdhënësve për Përfaqësimin e Punonjësve

Punëdhënësit janë të detyruar të:

1. Respektojnë të drejtat e punonjësve për përfaqësim.
2. Bashkëpunojnë me sindikatat dhe organizatat profesionale.
3. Nuk ushtrojnë presion ose hakmarrje ndaj punonjësve që kërkojnë përfaqësim.
4. Sigurojnë **transparencë dhe qasje në mekanizmat e ankesave dhe negociatave.**

5. Përfundim

1. Punonjësit kanë të drejtë të përfaqësohen nga organizatat profesionale për të mbrojtur të drejtat e tyre, pa përjashtuar edhe (nga sindikatat, apo Inspektorati i Punës).
2. Punëdhënësit duhet të respektojnë këto të drejta dhe të lejojnë përfaqësim të lirë dhe të paanshëm.
3. Inspektorati i Punës, gjykatat dhe sindikatat mund të ndërhyjnë për të garantuar zbatimin e ligjeve të punës.

11.2. Përfshirja e Entit Publike Profesionale në Zgjidhjen e Konfliktëve në Marrëdhëniet e Punës

1. Çfarë është konflikti në marrëdhëniet e punës?

Konflikti në marrëdhëniet e punës lind kur ka **mosmarrëveshje midis punonjësve dhe punëdhënësve**, të cilat mund të lidhen me:

- Pagat dhe përfitimet
- Kushtet e punës
- Orarin e punës dhe pushimet
- Shkarkimet ose disiplinën
- Shkeljet e të drejtave të punonjësve

Për të zgjidhur këto konflikte në mënyrë të drejtë dhe ligjore, shpesh përfshihen **entitet publike profesionale, organizatat profesionale, Inspektorati i Punës, sindikatat dhe institucionet gjyqësore.**

2. Roli i Entit Publik Profesionale në Zgjidhjen e Konfliktëve

Enti Publik Profesional ka disa funksione kryesore në procesin e zgjidhjes së konfliktëve në punë:

2.1. Parandalimi i Konfliktëve

1. **Inspektorati i Punës** monitoron zbatimin e ligjeve të punës dhe mund të ndërhyjë **paraprakisht** për të shmangur konfliktet.

2. **Organizatat profesionale** ^{UP-ja} dhe **Sindikatat** ndihmojnë punonjësit me këshillim ligjor dhe ndërmjetësim para se të lindë një konflikt.

2.2. Ndërmjetësimi (Mediacioni)

1. Enti Publike Kombëtar përfaqësues, mund të veprojnë si ndërmjetës për të lehtësuar dialogun mes punëdhënësve dhe punonjësve.
2. Ky proces është zakonisht më i shpejtë dhe më pak i kushtueshëm se një proces gjyqësor.
 - o Mediacioni mund të drejtohet nga:
Inspektorati i Punës
 - o Enti Publike Kombëtar Përfaqësues
 - o Organizatat profesionale dhe Sindikatat
 - o Agjencitë shtetërore të punës

2.3. Pajtim dhe Arbitrazh

Nëse ndërmjetësimi dështon, konflikti mund të kalojë në procesin e pajtimit ose arbitrazhit. **Arbitrazhi** është një procedurë ku një palë e pavarur vendos për zgjidhjen e mosmarrëveshjes bazuar në provat dhe argumentet e palëve. Kjo procedurë mund të jetë e detyrueshme ose vullnetare.

2.4. Inspektimi dhe Ndërhyrja Ligjore

1. Inspektorati i Punës ka të drejtë të inspektojë vendet e punës dhe të vendosë masa administrative kundër punëdhënësve që shkelin të drejtat e punonjësve.
2. Në rast të shkeljeve serioze, Inspektorati mund të referojë çështjen në gjykatë.

2.5. Roli i Gjykatave të Punës

1. Nëse konflikti nuk zgjidhet nëpërmjet negociatave ose ndërmjetësimit, palët mund ta çojnë çështjen në gjykatën e punës.
2. Gjykata shqyrton provat dhe vendos në bazë të ligjit të punës dhe kontratave kolektive.

3. Llojet e Konfliktëve dhe Zgjidhja e Tyre

Kjo është pjese e procedurave standarde për e cilat për çdo lloji konflikti do të ketë mekanizmin e vete të zgjidhjes paraprakisht, si edhe përfshirjen Institucioneve.

Tabela paraprake e publikimit.

Lloji i Konfliktit	Mekanizmi i Zgjidhjes	Institucionet e Përfshira

4. Përfitimet e Përfshirjes së Entit Publike në Konfliktet e Punës

1. Siguron mbrojtjen e të drejtave të punonjësve sipas ligjit.
2. Ndhmon në zgjidhjen e shpejtë të konflikteve pa kosto të larta.
3. Promovon stabilitetin dhe marrëdhënie të mira në vendin e punës.
4. Ndhmon në zbatimin e standardeve të punës dhe rritjen e sigurisë në punë.

5. Përfundim

1. Enti Publik Profesional Urdhri i Inxhinierive ne RSH-se, ka një rol të rëndësishëm në zgjidhjen e konflikteve në punë, duke ndërmjetësuar, inspektuar dhe ndihmuar në arritjen e marrëveshjeve të drejta.
2. Në rastet kur konfliktet nuk mund të zgjidhen me negociata, ato mund të kalojnë në arbitrazh ose në gjykatat e punës.
3. Sindikata, Inspektorati i Punës dhe gjykatat janë mekanizmat kryesorë për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve mes punonjësve dhe punëdhënësve.

ANEKS - PROCEDURA STANDARDE PER ZBATIM

MODIFIKIMET

Rishikimi nr.	Data Efektive	Përmbledhje e modifikimeve